

Theologiae Spiritualis Scholasticæ Et Moralis Tomvs ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Joannis Duns Scoti D. Augustino Conformem

In quo tractatur de Intellectu & Scientia Dei, ejusque Objecto. Item de
voluntate & volitione Dei, ejusque Objecto

Bosco, Jean a

Antverpiae, 1686

Concl. IV. Ordo decretorum divinorum desumitur ex terminis, prout
objiciuntur divinæ voluntati.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73680](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73680)

Hac instantia à quibus in divinis non negant Nominales. Smiling.

Immeritò reprehenditur hic Scotus.

In uno signo rationis Deus vult hoc, & in alio aliud.

55. *Duo intelligi possunt ordines in divinis, natura, & originis. SCOTUS.*

Istum admittit D. Thomas, sed indistinctè ab illo.

56. *Quid hic sit ordo naturæ.*

à quibus in divinis (prosequitur Theod.) negant Nominales, eum expressè admittant, Patrem divinum esse originem priorem Filio, & utrumque origine priorem Spiritu Sancto; sed nolunt vocare instantia, in quibus unum ordinatum sit, & non alterum, quem loquendi modum in Scoto reprehendunt. Et eundem Subtilem Doctorem Alii arguunt, quod ordinem inter divina decreta, ordinemque inter processiones divinas naturæ ordinem appellaverit. Sed (ait Smil.) utrique Scotum immeritò reprehendunt: Nominales quidem; quia sic loquimur sicut concipimus; modò autè non possumus concipere prius & posterius, nisi ad similitudinem prioris, & posterioris in tempore, quod est prius, & posterius in quo; & idèd prius à quo sæpè vocamus in quo, licèt sciamus & explicemus non esse in quo; quemadmodum spirituaia ad modum corporalia concipimus, & illa corporalia reiù nominibus sæpè exprimimus, licèt corporalia non esse sciamus. Et ita omnes Scolastici passim loquuntur, ut dicant, in uno signo rationis Deum velle hoc, in alio aliud; in uno generari Filium divinum, in altero spirari Spiritum S. quia non est ita aptus modus loquendi, dicere, ab uno signo Deum velle unum, ab alio aliud; ab uno signo generari Filium, ab altero spirari Spiritum S. & Scotus eum de his agit in materia de Trinitate, satis explicat, non esse signa in quibus propriè & secundum durationem. H. etenim Theod.

Videatur Scotus 1. dist. 12. q. 1. & 2. Item 2. dist. 2. q. 1. & Quodl. 3. 4. 8. 14. nimis longum esset omnia hęc exseribere. Sufficiet, quod ait 1, loc. cit. n. 13. Dico. quòd duo ordines possunt intelligi in divinis, scilicèt ordo naturæ, & ordo originis, qui sunt alterius rationis, & in quocumq; in gradu unius ordinis. potest totus alius ordo assignari. Exemplum in creatura, ubi est ordo naturæ, ordo originis, & ordo durationis, qui sunt alterius, & alterius rationis. Ecce expressè distinguit ordinem naturæ & originis ab ordine durationis. Nec solus Scotus admittit ordinem naturæ in divinis; sed etiam Doct. Angl. 1. p. q. 42. a. 3. quàmvis eum confundat cum ordine originis, dicens in corp. In divinis dicitur principium secundum originem absque prioritate. Unde oportet ibi esse ordinem secundum originem absque prioritate. Et hic vocatur ordo naturæ, secundum Aug. non quo alter sit prius altero, sed quo alter est ex altero. Rogas S. Tho. cur ille ordo inter personas divinas dicatur ordo naturæ: Resp. ibidem ad 3. Quòd ordo naturæ dicitur, non quòd ipsa natura ordinetur; sed quòd ordo in divinis personis attenditur secundum naturalem originem. Quòd si inter personas divinas datur ordo naturæ, quidni etiam inter essentiam, & attributa; itemq; inter hoc, & illud decretum absq; prioritate, & posterioritate durationis seu in tempore? Non videri, quid obster, si benè intelligatur.

Enimverò per ordinem naturæ non intelligitur ordo causalitatis; siquidem in divinis nihil datur causatum: sed naturalis (id est, in natura rei fundata) præexigentia seu suppositio unius divinæ rationis ad alteram, quæ potest dici (ait

Felix sup. n. 2.) prioritas naturæ in sensu Arist. cap. de modis prioris &c. in quo appellavit prius naturà id, à quo per locum intrinsecum non valet subsistendi consequentia, & reperitur inter rationes, quæ realiter identificantur, ut inter prædicata superiora, & inferiora ejusdem individui: & cum hæc secundum Scotum distinguatur ex natura rei formaliter, appellat ordinem realem: eum autem S. Tho. solum per rationem illa distinguat, vocat hunc ordinem naturæ, ordinem rationis. Ita præfatus Auctor. Eandemque differentiam inter Scotum, & D. Tho. notavit Smil. sup. dicens: Quamquàm in hoc differant, quòd D. Thom. inter rationes sic ordinatas in Deo solà distinctionem rationis agnoscit; Scotus verò quasdã rationes, nempe attributivas, & notionales, inter se, & ab essentia ex natura rei formaliter distinguat, ut suo loco tractatum est. Addit idem Auctor: Quo tamen modo divina voluntatis decreta non distinguit (estque idem de actibus scientiæ divinæ) sed solum in diversâ terminatione ejusdem volitionis constituit. Nec enim secundum illum, distinctio illa, quam vocat ex natura rei formalem, sumitur ab extrinsecò, sed ab intrinsecò; terminatio autem ejusque distinctio ab extrinsecò, nempe à termino determinatur. Vocat autem subinde ordinem inter varias terminaciones divini decreti, ordinem naturæ; non quia sit inter distincta ex natura rei; sed quia in natura rei fundatur; quod fundamentum est ordo terminorum: & idèd erit

CONCLUSIO IV.

Ordo decretorum divinatorum desumitur ex terminis, prout obijciuntur divinæ voluntati.

Ordinem divinatorum decretorum desumitur ex ordine terminorum, seu objectorum, quatenus omnes Theologi; atramen disputant inter se, qualiter id sit intelligendum. Quidam sic explicant, ut sumatur ex ordine, quem obijciunt inter se habent naturà suà, ita ut Deus dicatur velle unum prius, quàm aliud, quia unum suapte naturà est propter aliud, vel ad aliud. Ita (inquit Smil. sup. n. 29.) videtur hunc ordinem divinatorum decretorum explicare Cajetanus 3. parte q. 1. a. 3. ubi ex eo, quòd natura videatur supponi gratiæ, & gratiæ unioni hypostatice Verbi cum natura humana, tres ordines assignat divinæ præscientiæ, & providentiæ; primum naturæ (sub natura comprehendens peccatum, etiam Adæ) secundum gratiæ, tertium unionis hypostatice; atque ita ait, Deum prius præordinasse (sub quo permissio peccati comprehenditur) quæ ad ordinem naturæ, quàm quæ ad ordinem gratiæ; & prius quæ ad ordinem gratiæ, quàm quæ ad ordinem unionis hypostatice pertinet; & sic docet, ordinatam esse Verbi divini Incarnationem post prævisum Adæ lapsum. Ita Theod. refert sententiam Cajetani. Sed nusquid eam approbat? Patebit ex sequentibus.

Felix

Felix sup. ipsam rejicit, Primò, tamquam insufficientem: nam (inquit) non explicat, quo pacto ordinentur res, & decreta cujuscumq; ordinis. Secundo, ut fallam, Primò; quia sunt plura in ordine naturæ, quæ nec ordinem, nec connexionem habent cum gratia prædestinati, v.g. quod Petrus sit albus, vel niger; quot aves sint in aëre, quæ impertinentia sunt ad ordinem gratiæ. Secundo; mors prædestinati pertinet ad ordinem naturæ, & est posterior electione ad gloriam, quæ est in ordine gratiæ; nam est effectus prædestinationis, juxta illud Sap. 4. v. 11. *Raptus est, ne malitia &c.* Tertio; peccatum crucifigentium Christum Dominum pertinet ad ordinem naturæ, & prius fuit decretum Incarnationis; aliàs Judæi non habuissent gratiam per Christum ad evitandum tale peccatum. Quarto; ex meritis Christi prævisis decrevit Deus hominibus conferre gratiam, præsertim eam, quæ post peccatū Adæ hominibus collata est; ergo decretū Incarnationis præcedit decretum dandi gratiam, & non e contra, ut aiebat Cajet. Denique Cajet. sibi contradicit; nam ait, ordinem gratiæ esse priorem unione hypostaticâ, & in solutione ad 11. & 3. parte q. 24. a. 4. docet, prædestinationem Christi esse causam nostræ prædestinationis, quæ debet esse prior, quàm gratia, quæ est effectus. Huculique Francil.

Pergo ad secundam sententiam, quæ dicit, ordinem inter divina decreta sumendum esse ex perfectione objectorū, ita ut prius Deus decreverit rem magis perfectâ, & postea minùs perfectam. Hanc Smil. sup. tribuit Scoto, dicens: Scotus quoque ex natura objectorum assignat ordinem divinæ præscientiæ, & providentiæ; non tamen ex naturali dependentia unius objecti ab alio, ut Cajet. sed ex naturali dignitate, & propinquitate mediorum cum fine; ita ut, decreto omnium primò sine, prius decreta sint media naturali dignitate sui propinquiora; posterius verò media remotiora, ac tandem permixtum sit peccatum occasionaliter reductibile ad ordinem mediorum; & consequenter, scientiâ visionis primò omnium præscitus sit finis, tum suo ordine media propinquiora, ac tandem peccatum.

Ita Theod. allegat primò duo loca Scoti Conclus. præcedenti citata (quæ ibi poteris videre) in quibus docet (inquit ille) prædestinationem Christi, & aliorum electorum ad gloriam & gratiam antecessisse permissionem, prævisionemque peccati; & inter alios prædestinatos prius prædestinatum esse Christum, tamquam digniorem, & sui propinquiorè. Et 1. dist. 41. q. un. 8.

Potest aliter dici, ait: Deum prius velle creaturæ beatificabili beatitudinem, tamquàm finem, quàm vellet illi gratiam, & alia media, occasionalive ad eum finem; & prius prædestinare quosdâ, quàm alios reprober positivè. Ita Smil. Hæc sunt verba Scoti loco mox cit. n. 11. *Volens ordinatè finem, & ea, quæ sunt ad finem, prius vult finem, quàm aliquid entium ad finem, quia propter finem alia vult: ergo cum in toto processu, quo creatura beatificabilis perducitur ad perfectum finem, finis ultimus sit beatitudo perfecta, Deus volens huic aliquid istius ordinis, prius vult huic creaturæ beatificabili finem, & quasi*

posterius vult sibi alia, quæ sunt in ordine illorū, quæ pertinent ad illum finem: sed gratia, fides, merita, & bonus usus liberi arbitrii, omnia ad illum finem sunt ordinata, licet quædam remotius, & quædam propinquius; ergo &c.

Sed hic modus dicendi (inquit Felix sup. n. 4) si absolute accipiatur, nec est Scoti, nec est verus: nam Scotus citatus solum explicat ordinem intentionis, servandum in electione mediorum, quando plura sunt respectu alienius finis; non verò explicat ordinem executionis; licet certū sit apud Scotum, & Alios, debere esse contrarium ordini intentionis, juxta illud: *Quæ sunt priora in intentione, sunt posteriora in executione.* Nec est verus: nam ex eo sequeretur, prius Deum necessariò voluisse creare leonem, quàm formicam, quod sine fundamento dicitur, de quo tr. de Prædest. c. 4. diff. 5. n. 9. Sic ille. Verum enim verò dicto n. 9. nihil aliud dicit, quàm probabile esse, fuisse ordinem prioritatis inter ipsos prædestinatos propter excellentiam aliquorum. Sed quid hoc ad creationem leonis, & formicæ? Præterea, hic non tantum loquimur de ordine executionis; sed maxime de ordine intentionis; & querimus, quid Deus prius intendat. Mihi probatur (inquit Theod. sup. n. 30.) sententiâ Aliorum, ordinem divinorum decretorum non sumere ordinem ex objectis absolute & secundum naturam suam spectatis; sed ex ipsis, prout obijciuntur divinæ voluntati. Quod probant evidenter exempla n. 19. in quarta dubitandi ratione proposita; ex quibus constat, sæpè aliquod medium esse à divina voluntate ordinatum ad finem, ad quem naturam suam (sive secundum causalitatem, sive secundum dignitatem) ordinem non habet.

Et quàmvis divina voluntas, in quibusdâ rebus discernendis, earum inter se naturalem ordinem servet; non est hoc necessitatis, sed libertatis divinæ; adeòque ex ea pendet ordo objectorū inter se: & si ab illis vicissim sumatur ordo divinorum decretorum, non sumitur ab illis absolute, & secundum naturam suam spectatis, sed ut divinæ subsunt voluntati: neque Auctores in contrariū allegati fortè aliud dicere voluerunt. Ita præfatus Auctor. Rogat aliquis: eequæ ista exempla? Ausculta, refera ea verbis ipsius Smil. loco sup. cit. scilicet n. 19. Deus (inquit) instituit signa sensibilia, tamquàm media ad justificationem peccatoris, & ad gratiæ augmentum, ad quem finem naturam suam nullum ordinem habent. Similiter permittit electos labi in peccata subinde gravia, ut inde humilientur, & cautiore ac ferventiores fiant, inter quod bonum, & peccati permissionem nullus est ordo: ex natura rei; sed potius permissio peccati ad solum culpæ malū respicit naturam suam. Item voluit divini Verbi Incarnationem propter redemptionem generis humani, ad quam illa ex natura sua non ordinatur. Denique, ut alia innumera prætermittam, voluit tam in veteri, quàm in nova Lege variis sibi ceremoniis serviri, quæ à natura ad Dei cultum non sunt determinata: nam ex natura rei perinde est, an tale animal v.g. vel aliud, in sacrificiū offeratur; an nudus panis, & nudum vinum; an accidentia panis, & vini, quatenus continent corpus

60. Hic modus dicendi non placet Felici, si absolute accipiatur.

Sententiâ Aliorum, quàm supra probat Smil.

61. Ordo objectorū pendet à libertate Dei.

Probatur ex diversis exemplis.

88. Felix. Secundò. Tertio. Quarto. Aliena opinio. Smil. tribuit Scoto. Eligatur loca Scoti. Refertur quæ verba.

corpus, & sanguinem Christi, holocaustum sint novæ legis. Hactenus Smising.

62.
Idem docet
Felix.

Probat 1.

Secundum.

Obiectio.

Solutio.

Felix.

Smising.

63.
Primum nota-
bile pro
sententia
Smising.

Secundum.

Ipsam sequitur Felix sup. n. 5. dicens; ordinem prioris, & posterioris in decretis Dei non esse sumendum ex objectis secundum naturam suam spectatis; sed prout divinæ voluntati obijciuntur, prout nobis ex Scriptura revelatur. Probat (inquit) nam actus voluntatis Dei est causa ordinis creaturarum inter se, & ipsum Deum, & creaturas, & prima causa; ergo ordo creaturarum non potest esse causa actus Dei, nam esset circulus. Rursus: sæpè Deus ordinat, ut medium ad finem consequendum, quod non habet talem ordinem, ut signa sensibilia ad causandum gratiam in Sacramentis, &c. Sic ille. Sed enim, quæret aliquis: nunquid circulus ille vitiosus? Quomodo ergo ibidem admittis, quod ab effectu, & quando oppositum nobis non constat ex Scriptura, vel Patribus &c. possimus colligere ordinem in decretis Dei ex natura obiectorum, quæ se habent ut medium, & finis? Si semel est circulus vitiosus, cur non semper? Etenim omnis ordo creaturarum est ipsemet quid creatum, & actus divinæ voluntatis est causa omnis entis creati. Igitur illud argumentum, si aliquid probat, id erit, nunquam colligi posse ordinem in decretis Dei; colligi, inquam, posse ex natura obiectorum. Respondetur: Aliud est, colligere ordinem ex decretis Dei ex natura obiectorum; aliud, naturam obiectorum esse veram & necessariam causam istius ordinis. Solum dico (inquit Felix) hoc non inducere necessitatem: nam ex voluntate Dei solum hoc dependet: nihilominus sæpè Deus assumit media, quæ ex natura sua ordinantur ad finem proportionatum: nam hic est suavis modus operandi. Ita Francis. Smis. sup. nu. 34. ait, non esse circulum vitiosum, quando causæ assignantur sibi invicem causæ sub diversa causandi ratione; atque ita (inquit) terminatio divinæ voluntatis, est ratio ordinis rerum creaturarum in genere efficientis; res autem creatæ sunt ratio terminationis divinæ voluntatis in genere causæ formalis extrinsecæ, seu tamquam termini divinæ voluntatis. Sic ille.

Qui n. 31. pro intelligentia suæ sententiæ, & nostræ, notat id dupliciter intelligi posse, quod ex objectis, absolute & secundum suam naturam spectatis, sumatur ordo divinarum decretorum; nimirum, vel permissivè, vel positivè sic spectatis. Permissivè, quia non repugnet naturæ obiectorum, quod talem inter se ordinem sortiantur; sed potius per naturam ad hoc eis insit quædam capacitas, & proportio, sive naturalis, sive obedientialis, ut possint congruenter ita inter se ordinari. Positivè verò, quia natura obiectorum etiã exigat talem ordinem inter ea, nec ullo modo, aut non nisi violente alium ordinem possint habere. Notat 2. ad hoc, ut media sint ordinata ad finem, ad quem naturam suam positivum ordinem non habent, sed permissivum tantum; non esse necesse, quod divinæ voluntati aliqua mutatio accidar, vel Deus aliquid imprimat illis mediis, quo ad finem præternaturalè ordinentur: sufficit enim, quod cum talibus mediis velit concurrere ad

talem finem, concursu sufficiente seu proportionato naturæ mediatorum, ut cum tali concursu ad consequendum finem conducant. Verbi gratia: ut aqua Baptismi moraliter conducatur ad causandum gratiam sacramentalem, non est necesse, illi aliquid physicè superaddi; sed satis est, Deum decessisse, ad illius applicationem physicè causandam gratiam; & ut opera Christi fuerint meritoria, & satisfactoria pro genere humano, non requiruntur in illis aliquid physicum, quod non haberent, si Deus Pater illa nolisset ad eum finem acceptare, sed sufficit, illa sic acceptari; id est, Patrem decessisse, positus illis, dare hominibus, antecedente vel consequente voluntate, remissionè peccati, gratiæ, & gloriæ. Ita Theod. Sed hoc non caret difficultate, ut patet ex infra dicendis, ubi latius hanc doctrinam examinabimus.

Notat 3. liberam terminationem divinæ voluntatis ad objecta creata, esse velut quandam productionem & emanationem creaturam à Deo, atque ita ordinem obiectorum effectivè sumi terminatione illa, ac vicissim terminationis ordinem sumi terminativè ab objectis; quemadmodum in omni actione ratio actionis sumitur terminativè ab effectu, & ratio effectus sumitur effectivè ab actione. Sic ille. Sed tu cogita, quod sup. adhuc notavi, terminationem Dei fuisse ab æterno, nullam autem productionem creaturarum, nisi in esse volito; & idè dictum esse: *Velut quandam productionem*, & per consequens, quod legi: *Effectivè*, intellige, *Velut effectivè*; ut ab æterno nullus fuerit verus effectus creatus ad extrà, qui in omni rigore dicitur effectus, sed solum effectus seu creatura in esse volito.

His positis (inquit Smis. sup. n. 32) constat in primis, verissima esse, atque optimè coherere illa duo, ordinem divinarum decretorum sumi ordine obiectorum, ut ait communis sententia; & tamen non ex ordine obiectorum absolute, sed ex subiecto divinæ voluntati: prior enim acceptio est secundum terminationem, posterior secundum causalitatem & efficientiam. Deinde patet, non ita sumi ordinem divinarum decretorum ab ordine obiectorum, quin possint obiecta nullam ordinem positivum habentia ad invicem ordinari per divinam voluntatem. Denique Auctores, qui ex ordine naturali obiectorum constituunt ordinem divinarum decretorum, solum volunt, quod ordo decretorum sumatur ex naturali ordine obiectorum, permissivè solum spectato: quia semper in objectis supponitur aliqua naturalis capacitas proportioque, ob quam possint hoc vel illo modo inter se ordinari; licet actualis ordinatio sit penes libertatem divinæ voluntatis, quæ res non ordinatas naturam suam positivè in ordinem redigere potest, & naturam suam ordinatam ordinem immutare. Quia tamen, nisi aliunde aliud constet, præsumitur, naturalem rerum ordinem suo cursui relinquere; idè, si nihil obstat, sæpè Doctores rationem divinarum consiliorum ex naturali rerum inter se proportionem probabiliter coniectant. Huc usque Smising. Et ita Scotus est intelligendus, ut latius dicam Concludenti sequenti, quæ sic sonat:

CON;